

ΚΡΙΤΙΚΗ ΜΕ ΤΗ ΓΛΩΣΣΑ

«ή γλώσσα είναι ο οίκος του όντος» (Heidegger)

ΛΕΥΤΕΡΗ ΠΟΥΛΙΟΥ : «Ποίηση, 2» (1973)

Πρὶν κἀν ἀρχίσω τὰ σημειώματα αὐτὰ γιὰ τὴ δεύτερη συλλογὴ τοῦ Λ. Πούλιου, θὰ ἤθελα ν' ἀναμετρηθῶ μὲ ἓνα - δυὸ ἀπ' τὰ ποιήματά του ποὺ ἀπευθύνονται στὸν ἀναγνώστη ἢ ἀκροατὴ καὶ ποῦ, ἀπὸ μιὰ μεριά, ἀποθαροῦν καθε κριτικὴ προσέγγιση, παραδοσιακὴ ἢ ὄχι, ἀδιάφορο.

Τὸ πρῶτο εἶναι ἓνα ποίημα - ἀσπίδα γιὰ τὸν ἴδιο τὸν ποιητὴ, ἀλλὰ καὶ ἓνα ποίημα ἐλεγκτικὸ, τυπικὸ καὶ ἐπιθετικὸ ἐνδοστροφές. Μᾶς προ-

ειδοποιεῖ γιὰ τὸ ἀμάρτημα ποὺ ἐμπεριέχει κάθε θεώρηση ἀπ' ἔξω, τὸ ἀμάρτημα νὰ καταπραγματώσεις τὸν ἄλλον. Καὶ ἡ κριτικὴ εἶναι ἓνας ἐτασμός, ἐφάμαρτος, ἄρα, ἀπὸ τὴν ἴδια τοῦ τῆ φύσης.

ΕΝΑ ΠΡΑΓΜΑ

Ὁ ἥλιος ἔδυσε στὰ σπλάχνα μου
ἡ λάβα του ἀπλώθηκε στὴν καρδιά μου
ὁ ἥλιος χωνεύτηκε στὸ στομάχι μου
πρὸς τὴν αὐγὴ του
οἱ ἀκτίνες του καίγοντας τοὺς ὀφθαλμούς μου

ΥΔΡΙΑ

ΜΕΛΕΤΗ ΓΛΩΣΣΑΣ

Στὸ δάσος τοῦ Ἁγίου Νικόλα στὸ Ἀνμεδοῦρι, στὴ ρίζα τοῦ βουνοῦ Ἐλατου, ἦταν ἓνας φοβερός δράκοντας, πῶτρωγε ἀνθρώπους καὶ ζῶα. Ἦταν χονδρὸς σὰ δυὸ βόδια καὶ μακρὸς πολλὲς πῆχες, εἶχε καὶ δύο φτεροῦγες. Ἐξ αἰτίας αὐτοῦ κανένας δὲν ἐτολμοῦσε νὰ πάει στὴν ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Νικόλα. Μόνο εὑρέθη ἓνας ποῦ ἦταν πολὺ παλληκάρι καὶ πῆγε καὶ πάλεψε μὲ τὸ δράκοντα καὶ τὸν ἐσκότωσε. Καὶ τὸ σῶμα του τὸ ἔφεραν καὶ τὸ ἔκαψαν ἐμπρὸς στὴν ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Νικολάου. Σ' ἐκεῖνον ὁποῦ τὸν ἐσκότωσε ἡ κυβέρνηση τοῦ ἐχάρισε ὅλο τὸ δάσος εἰς τὰ δυτικά τοῦ Ἐλατου καὶ τὸ ἔχει ὡς τώρα ἡ φαμίλια του.

★ IN A STATION OF THE METRO

The apparition of these faces in the crowd ;

Petals on a wet, black bough
Ezra Pound

Γ

★ ὡς σέο νῦν ἔραμαι, καί με γλυκὺς ἥμερος αἶρεί.
(Ε 328)

★ Βασιλικὸς μυρίζει ἐδῶ, ἡ ἀγάπη μου διαβαίνει.

Τούτο εἶδανε
τὸν πειρασμό μου εἶδανε
ἓνα τρελὸ ἀνῆλιαγο πράγμα
κάθε τι ποῦ ὁ κόσμος σχολαστικὰ ἐξετάζει.
«Ποίηση, 2», σελ. 26

Ἡ γλώσσα ἐδῶ εἶναι ὑπόκαφη, ὑπουλη. Ἐξαφνα ἐκεῖνο τὸ «τοῦτο», στὴν ἀρχὴ τῆς δεύτερης στροφῆς, δίσημο καὶ ἐκδικητικὰ διφορούμενο, μᾶς φέρνει μιὰ πάνω, μιὰ κάτω. Τί εἶδανε; Τί ὑπάρχει φόβος νὰ δοῦμε καὶ ἐμεῖς; Ποιὸ «τοῦτο»; Τὴν ἐκλύρωση καὶ αὐτοπυρόληση τοῦ ποιητῆ, τὴν ἡλιαχὴ του ἀποτέφρωση (α' στροφή) ἢ τὸν «πειρασμό του» (β' στροφή); Γιατί «πειράζεται» καὶ ὁ ἴδιος ὁ ποιητὴς μέσα στὸ δικό του ἐρημικὸ ψῆχος. Καὶ δὲν εἶναι μόνο τὸ «τοῦτο», ποῦ σκόπιμα δείχνει καὶ πρὸς τίς δυὸ κατευθύνσεις, εἶναι καὶ τὸ ὑπονοητικὸ «τὸν πειρασμό μου εἶδανε», ποῦ μοιράζει τὸν ποιητὴ καὶ τὸν ἀναγνώστη σὰ δυὸ. Καὶ μόνο ἂν ταυτιστοῦμε μὲ τὴ γλώσσα αὐτὴ, ἂν δὲ φοβηθοῦμε τὰ κενὰ ἀέρος ποῦ περιέχει, ἂν ὑπομείνουμε τὴ φρενικὴ τῆς εὐθιξίας, δὲν θὰ ὑποκύνομε ὁλότελα στὸ ἀμάρτημα νὰ καταπραγματώσουμε τὸν ποιητὴ καὶ τὸν ἄλλο.

Ὁ ἥλιος ἔδυσε.
ἡ λάβα του.
.....χωνεύτηκε.
πρὸς τὴν αὐγὴ του
οἱ ἀκτίνες του καίγοντας τοὺς ὀφθαλμούς μου.

.....στὰ σπλάχνα μου
.....στὴν καρδιά μου
.....στὸ στομάχι μου
πρὸς τὴν αὐγὴ του
οἱ ἀκτίνες του καίγοντας τοὺς ὀφθαλμούς μου.

Ἀποτέφρωση, ναί! Ἀλλ' εἶναι ὁ ἥλιος ποῦ